

Alþingi
Erindi nr. Þ 136/798
komudagur 3.2.2009



Alþingi
Eiríkur Áki Eggertsson
Nefndarritari
Skrifstofa Alþingis
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Reykjavík, 26.01.2009
Tilv. 006/2009 - 0.02.01
VJ

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um um breytingar á lögum nr. 6/2002, um tóbaksvarnir, með síðari tíma breytingumtóbaksvarnir, 162. mál.

Lýðheilsustöð þakkar veitt tækifæri til umsagnar um ofangreint frumvarp.

Með frumvarpinu er lagt til að gerðar verði tilteknar breytingar á tóbaksvarnalögum sem nauðsynlegar eru taldar til að mæta skuldbindingum okkar samkvæmt EES-samningnum, m.a. um tilkynningarskyldu samkvæmt tilskipun 98/34/EB og til að samræma löggjöf okkar að öðrum tilskipunum Evrópuþingsins og ráðs Evrópusambandsins.

Ein áhrifamesta forvörnin sem hægt er að beita til að bæta heilsu íslensku þjóðarinnar, draga úr tíðni sjúkdóma og fækka dauðsföllum, er að vinna mjög vel að því að draga úr neyslu á tóbaki. Með slíku forvarnarstarfi er hægt að vinna markvisst gegn þeim áhættuþætti sem heilsu þjóðarinnar stendur hvað mest ógn af.

Fjölmargar þjóðir heims hafa tekið höndum saman um að spyrna við þeim heilsufarslega og þjóðfélagslega kostnaði sem hlýst af tóbaksneyslu ár hvert. Einn liður í að ná til reykingamanna er að hafa aðvaranir um skaðsemi reykinga á hverjum pakka af tóbaki. Það, að hafa slíkar merkingar í formi mynda á pökkunum, gerir okkur kleift að ná til allra sem reykja, óháð tungumáli og lestrargetu og er því bæði hagkvæm og skilvirk aðferð til að koma upplýsingum áleiðis til reykingafólks (Joossens, 2007).

Fyrsti alþjóðasáttmáli WHO um forvarnir fyrir almenning, The Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) sem Íslendingar hafa undirritað og staðfest kveður á um að aðvaranir ættu að þekja að minnsta kosti 50% af yfirborði hvers pakka af tóbaki en verði að þekja að minnsta kosti 30% af fram- og bakhlið hvers pakka, ásamt þeim valmöguleika að nota myndir sem aðvörun. Nú þegar hafa mörg lönd farið að tilmælum WHO og nota myndir á tóbaksvörur sem aðvörun um skaðsemi reykinga í sínu landi. Ráðleggingar WHO kveða einnig á um að nauðsynlegt sé að leiðbeina fólki sem reykir, hvar hægt sé að fá aðstoð við að hætta að reykja (WHO, 2005).

Evrópusambandið hefur samþykkt tillögur WHO um myndamerkingar sem ráðleggingar um tóbaksvarnir fyrir löndin innan sambandsins. Af aðildarlöndunum má nefna að Belgía og Bretland hafa farið að þessum tilmælum og merkja nú tóbakspakka með myndum. Íslendingar hafa samþykkt að stefna að því að innleiða ákvörðun Evrópusambandsins, 2003/641/EC frá 5. september 2003, um tóbaksvarnir þar sem vísað er til tilskipunar 2001/37/EC, frá 5. júní 2001. Í þeirri ákvörðun er mælt með notkun litmynda til viðbótar við þær heilsuáðvaranir sem nú þegar eru til staðar á tóbaksvörum (European Commission's Warnings, 2007).

Kanadamenn eru í broddi fylkingar þeirra sem sýnt hafa gott fordæmi með myndum og viðvörðunarkerkingum á tóbaksvörum. Þar í landi var strax árið 2000 sett lög um áðvaranir í formi **mynda um skaðsemi reykinga og upplýsinga um aðstoð við að hætta að reykja skyldu vera á hverjum pakka af tóbaki**. Rannsókn kanadíska krabbameinsfélagsins sýnir að áðvaranir á pökkum í formi mynda letja reykingafólk til að reykja og það sem meira er um vert, hvetur það til að hætta að reykja. Önnur mjög mikilvæg niðurstaða rannsóknarinnar er að það hefur sýnt sig að í samanburði við texta eru myndir mun áhrifaríkari leið, en textinn til að vara við skaðsemi tóbaks (Kyle, 2007).

Niðurstöður rannsókna sem gerðar hafa verið eftir lagabreytingu þessa í Kanada, hafa gefið skýrar vísbendingar um gagnsemi mynda sem áðvörðunar. Þær undirstrika einnig mikilvægi þess að stefnumótandi aðilar, innan heilbrigðiskerfisins, viðhaldi settri stefnu enda er hún greinilega að skila sér í því að fleiri reykingamenn eru að hætta að reykja og fleiri að reyna að hætta að reykja (Hammond, Fong, McDonald, Brown, Cameron, 2004; Hammond, Fong, McNeill, Borland, Cummings, 2006; Kyle, 2007).

Sífelld bætast við fleiri rannsóknaniðurstöður sem gefa vísbendingar um að áðvaranir í formi mynda vekji fólk frekar til umhugsunar um heilsutengda áhættuhegðun en eingöngu texti. Myndir fangi frekar athygli fólks, það verður meðvitaðra um áhættuna og sýnir frekar tilfinningaviðbrögð við því að sjá mynd. Þannig séu myndir eftirminnalegrar í huga fólks og því öflugri leið til þess að hvetja fólk til að hætta að reykja (Commonwealth of Australia, 2003; Health Canada, 1999; Hammond, Fong, McNeill, Borland, Cummings, 2006).

Að lokum; ýmsar rannsóknir hafa sýnt að áhrifamáttur merkinga á tóbaksvörum fer eftir **stærð** þeirra, **staðsetningu** merkinga á pakkanum og af hvaða **tegund** þær eru. Eftir því sem merkingarnar eru **meira áberandi** og **auðskiljanlegri**, sbr. skilaboð í formi mynda, þeim mun meiri áhrif hafa merkingarnar til að hvetja reykingarfólk til að hætta að reykja og gera fleiri tilraunir til þess að hætta. Eins hefur það sýnt sig að áðvaranir um skaðsemi eiga sinn líftíma og skipta þarf reglulega um skilaboð til að þær haldi gildi sínu sem forvörn (Hammond, Fong, Borland, Cummings, McNeill, Driezen, 2007; Henderson, 2000; Joossens, 2007).

Segja má að hér sannist hið fornkvæða; að mynd segi meira en þúsund orð.

Heimildir:

European commission's warnings: sótt á: <http://www.ensp.org/euroobservatory/eulegislation>

Commonwealth of Australia. Developmental research for new Australian health warnings on tobacco products. Population health division department of health and ageing, 2003. sótt á www.Health.gov.au/internet/wcms/publishing.nsf/content/health-publth-strateg-drugs-tobacco-warnings.htm.

Commission decision. 2003/641/EC. On the use of colour photographs or other illustrations as health warnings on tobacco packages. Official Journal of the European Union. Frá 5. september 2003.

Cunningham, Rob. (2007). Package warnings: overview of international developments. The Canadian Cancer Society, (3).

Hammond D, Fong G.T, Borland R, Cummings M, McNeill A, Driezen P.(2007). Text and graphic warnings on cigarette packages. Findings from the international tobacco control four country study. The American Journal of Preventive Medicine, 32(3).

Hammond D, Fong G.T., McNeill A., Borland R., Cummings, M.(2006). Effectiveness of cigarette warnings labels in informing smokers about the risk of smoking: findings from the international tobacco control (ITC) four country survey. Tobacco Control, 15(3).

Hammond, D, Fong, G.T., McDonald, P.W., Brown, S., Cameron, R.(2004). Graphic Canadian cigarette warnings labels and adverse outcomes: evidence from Canadian smokers. American Journal of Public Health, 94(8).

Health Canada. (1999). Health warnings testing: final report. Prepared by Environics Research Group. Ottawa: Health Canada.

Joossens, L. (2007). The effectiveness of pictorial health warnings on tobacco products. Association of European Cancer Leagues. Brussels.

Kyle K. (2007). Cigarette warnings labels work. The Canadian Cancer Society. The American Journal of Preventive Medicine, (3).

Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins. 2001/37/EB. Um samræmingu ákvæða í lögum og stjórnslufyrirmælum aðildarríkjanna varðandi framleiðslu, kynningu og sölu á tóbaksvörum. Stjórnartíðindi EB. Frá 5. júní 2001.

World Health Organization. (2005). WHO Framework Convention on Tobacco Control. Geneva, Switzerland, sótt á: www.who.int/tobacco/framework/WHO_FCTC_english.pdf

Virðingarfyllt



Þóroldur Þórlindsson

Forstjóri Lyðheilsustöðvar